

AZERBAIJAN

AZERBAIJAN

АЗЕРБАЙДЖАН

ASERBAIDSCHAN

Azerbaycan Millî Birliğinin Organıdır

آذربایجان

EDITOR: „AZERBAIJAN“

Munich 5, Rumfordstr. 34/3, Tel. 290 660 Germany

Druck: Buchdruckerei Dr. Peter Belej, München, Hohenwaldeckstr. 18, Tel. 4 08 18

MUNICH

3 üncü yıl

Mart 1953

Sayı 10

AZERBAIJAN

AZERBAIDJAN

АЗЕРБАЙДЖАН

ASERBAIDSCHAN

Sayı 10

Mart 1953

No. 10

Hür müsəlmanlar Sovyet emperyalizmi aleyhine mübarizeye kalkışıyolar

İranla, Gerb devletlerinin münasebetlerini baltalama niyetile, Sovyet ajanları, İranda, öz provokasyon emellerini genişletmişler. Her şeyden evvel, Sovyetler İngiliz-İran neft böhranından istifade etdiler. Amerika Birleşmiş Devletleri, İngiliz İnan münasebetlerini sülh ve dostluk yolu ile tanzim etmeğe çalıştı ve çalışmaktadır. Bu yakınlar da İnan Meclisinin azası Naser Zülfügarı, „İranrıba“ adlanan Sovyet-İnan balık şirketinde çalışan Sovyet memurlarının menfur hareketlerini ifşa etmiş.

O zaman „İnanrıba“ adlı şirketin kurulmasını eşiden Lord Kerzon, lordlar palatasında söyledi ki: „bu, fakat bende yeis ve inkisarı hayal hisleri oyattı.“ Bu şirketin İnanın başına bir bela olacağını Lord Kerzon hele, o zaman görmüştü. Kurulduğu günden „İnanrıba“ Sovyetlerin İranda çıkardığı fitnelerin istinadgahı olmuş.

Malumdur ki „İnanrıba“ şirketi 26 Şubat 1921-ci yıl İnan-Sovyet mükavilesi esaslarına dayanarak kurulmuş. Bu mükavileye göre İnanın kayıtsız şartsız istiklalını tanıyan Sovyetler, İnanın dahili işlerine müdahile etmiyerek İnan devletinin istiklal hakkına hürmet göstermeliydiler. 1921-inci yıl mükavilesinin 14-cü maddesine istinaden 1 Ekim 1927-inci yılda, Kaspi denizinin Cenub sahillerindeki balık veteğelerine, aynı haklarla, birlikte işletmek için „İnanrıba“ şirketi kuruldu.

„İnanrıba“ şirketinde 170 Sovyet sanatkârları çalışırdı. Bu „sanatkârlar“ gayet hararetili ve tecili surette İnanlılardan, İnanın dahili hayatını bozmak için, özlerine benzer, dağıdıcı sanatkârlar hazırlamağa

başladılar. Doğu memleketlerinde mevcut Sovyet müesseseleri, Sovyet hastahaneleri de dahil „İranrıba“ şirketi gibi, ehali içerisinde sınıfı mübarize, vatandaş harbi yayan, millî vücudı zehirleyen birer kaynaklardır.

İran Meclisi kürsüsünden Naser Zülfügarı, „İranrıba“ şirketinde çalışan Sovyet memurlarının birer birer adlarını diyerek, onların menfur hareketlerini ifşa etdi. Bu ifşaat Kremli çileden çıkardı. Bütün Sovyet matbuatı Naser Zülfügarıye karşı hücum geçti. Kremlin ajanları durmadan, müselman memleketlerinde, bilhassa İranda Batıya karşı Şovinizm ve dini fanatizmi alevlendirmektedirler.

Sovyetlerin dağıdıcı emelleri en çok İranda muvaffakiyet kazanmış. Sovyet tecavüskârlığı İranın dahili hayatını bozmaktadır. Bu her bir hür insanı endişelendirmelidir. Hür Dünyanın saadeti için İrana geniş yardım etmekle, Sovyetlerin İranın boğazına kadar uzanmış ellerini kesmeli.

SURİYA

„El-Yom“ gazetesi, Sovyetlerin müselman dünyasında oynadıkları oyunları aleyhine kati çıkışta bulunarak şunları yazmış: „Sovyetlerin yeni taktiği maksada varmayacak, çünkü Sovyet İttifakının İslama karşı münasebeti her müselmana aydındır. Sovyet İttifakında yaşayan müselmanları öz ana yurtlarından ayırmışlar ve başka yerlere dağıtmışlar.

Şimdi ise Kreml onları Moskva ile Asya arasında bir ara düzelteren sıfatile istismara kalkışmış. Bu niyette boşa çıkacak. Ne arablar, ne de başka müselman memleketleri komünist esirliğine girmeyecekler. Sovyet İttifakı bugünkü antisemitizm kampanyası ile Filistin arabalarının sempatisini kazanmak istiyor. Bu Sovyet antisemitizmi kimseni aldata bilmez. Müselman gazetesine yaraşan „El-Yom“un bu çıkışı, bizi, Sovyet pençesi altında ezilen müselmanları çok sevindirir.

Bu münasebetle, büyük şükranlarımızla şunu da kayt etmeliyiz ki, bütün Arab ve Asya memleketleri, Birleşmiş Milletler Teşkilatında, kendi Batılı dostları ile birlikte Vışınskinin redd ettiği, Hind projesi leyhine ses vermişler. Şimdi ise Koreya'da bütün planları suya düşen Sovyetler bu projeyi kabul etmeğe mecburdurlar.

MISIR

Mısırın baş naziri general Necib dedi ki: gelecek üç yıl müddetinde, Mısır müvakkati hükümet tarafından idare edilecek. Bu devirde ses vermek yolu ile milletin idaresine göre ya cumhuriyet veya monarhi

idaresi kurulacak. Mısır hür memleket olmalıdır. General ilave ettiki „Bizim üç çıkışyolumuz var: ya bitaraf kalmak, bu, bugünkü vaziyette ka'tiyen mümkün değil; ya Sovyet blokuna koşulmak, bu fikir bütünü reddedilmelidir çünkü biz komünist değiliz, veya Batı memleketleriyle sıkı iş birliği kurak, bu bizim için gayet tabiidir, çünkü biz onları kıymetlendiririz ve onlara hürmêt edirik.“

TÜRKİYE

İkinci Cihan harbinin başlanğıcında, Batının tarafına geçen Türkiye, demokrasiye büyük hizmetlerde bulundu. Eger 1939-uncu yılda, Stalinin isteklerini kabul edib, Türkiye Stalin-Hitler İttifakına koşulsaydı, ikinci dünya harbinin gedişi ve neticesi nasıl olabilir, acaba! Bunu tesevvür etmek için hariteye bir nazar atmak yeter. Harbden sonra Sovyetlerle yüz yüze tek kalan Türkiye, Sovyetlerin taleplerini harbi gözönüne alarak reddetti.

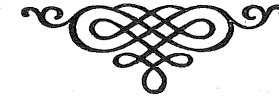
Hem de icab ederse yalnız savaşıacağını bilerek reddetti.

Türkiye hürriyetin ve hür insanlığın sarsılmaz bir kalésidir. Kuzey Atlantik Birliğinde Türkiye en kat edici bir faktordur.

Yakın ve Orta Doğunun müdafiesi Türkiyenin ve onun eyi hazırlanmış eyi silahlanmış kahraman ordusunun üzerindedir. Sovyet emperyalistlerinin tecavüzkârlığına karşı bütün müselman memleketlerini birleştirmek teşebbüsünü öz üzerine alan Türkiye, Arab devletleri ve İran diplomatları ile bu hakta danışıklar aparmaktadır.

Yakın ve Orta Doğuda vahid bir hürriyet cephesinin kurulmasını biz alkışlıyoruz. Bu mücadelede müselman devletlerinin yeri yalnız ve yalnız Batı tarafındadır. Demir perde arkasındaki 40 milyon müselmanın bedbaht talihi, bütün müselmanlardan bunu talep edir.

Kulam Azeri

Stalin neden öldü

Her kese ma'lumdur ki, İkinci Dünya harbinin patlayışından evvel, Stalin öz cebri kolhozlaşdırma ve senayileştirme siyasetile arası kesilmeyen katliamlarile Sovyet İttifakı halklarının manevi ve maddî kuvvelerini kırmıştı.

Hitlerin istilaçı planlarından haberdar olmıyan, komünizm'e ve hususen Stalin rejimine nefret besleyen halklar, kitlevi halde bolşevik cephesini terk edip Almanya tarafına geciyorlardı. Sovyetleri kaçınılmaz ölümden Hitlerin istilaçı siyaseti kurtardı. Amerikanın maddî yardımı ve Batılı müttefiklerin muharibe hareketleri, Stalini kurtardı ve gene de Batının çocukca safdillliği gabiliyetin bütün meyvelerini kovyetlere hediye etti.

Böyle, kolayca elde edilen muvaffakiyetlerden Stalin serhoş olarak, heyasızlığını iki kat artırıp bütün dünyanı esir etmek hülyalarına kapıldı. 1945-ci yılda Türkiye'ye, küstahca taleplerde bulundu. Türkiye bu talepleri katıyen reddetmekle bütün Yakın ve Orta Doğu-yu Sovyet tecavüzkârlığından kurtardı. Bu Kremlin „sülhen” yaptığı istilaların sonunun başlangıcı oldu. Onu, İrani da terk etmeğe mecbur ettiler.

Sovyetler, Yunanistanda da tam bir mağlubiyete uğradılar. Stalin, 1948-ci yılda başladığı Berlin ablukasını kaldırmağa mecbur oldu. Uzun ve itinalı hazırlıktan sonra, Stalin, Koreya'da harb açtı. Ama O, ileride, onun bütün planlarını bozacak bir kudreti hesaba katmamıştı. Yalnız bir Cenubi Koreya değil bütün demokratik Dünya ile karşılaşacağını hiç tasavvuruna bile getirmemişti.

Bütün Asyanı zapt etmek maksadile, Stalin tarafından Koreya'da başlanan muharibe Sovyet tecavüzkârlığının büsbütün suya düşmesi ile neticelendi. Hindi Çin'de giden harb de Stalinin isteklerini doğrultmadı. Marşal planını bozarak, hür memleketlerini öz iktisadiyetlerine canlandırmaktan mahrum etmek teşebbüsleri de boşa çıktı. Kominformun dağıdıcı emelerine sarf olunan milyarca rubleye râğmen, hür memleketlerdeki komünist partilerinin, yâni sovyetlerin beşinci kollarının, sıraları azalmağa başladı.

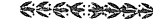
Hür dünya'da Sovyet tecavüzkârlığına karşı, muazzam bir birleşme hareketi vücuda geldi. Kuzey Atlantik Birliği Paris ve Bonn mukavileleri, Şuman planı, Avrupanın birleşmesi, „kapitalist” devletleri

arasında mütlak harb patlayacağını sabırsızlıkla bekleyen Stalinin „Sovyet İttifakında sosyalizmin iktisadi problemleri“ adlı eserinde bütün dahiyane kehanetini alt üst eyledi. Hür Dünyanın Sovyet emperyalizmine karşı mücadelesi ve halklarımızın Kremlin istibdadından kurtuluşu için samimi yardımda bulunmak arzusu ve en esas hür dünyanın Şöyle açıklanan yeni akidesi: „akli selim ve insan şerefi uzlaşıcılığın semeresizliğini gösterirler, biz hiç bir zaman tecavüzkârı yola getirmeğe kalkışmayacağız.

Netice itibarile, asker çantası esir zincirinden daha ağır bir yük değil”. Bütün bu değişiklikler, Staline gösterdi ki, istikbalda Sovyet emperyalizmi mütlak lağv edilecek ve yakın gelecekte bütün Sovyet rejimi öz cinayetleri ve günahlarının ağırlığı altında muhakak çökecektir. Bunu his eden korkak Stalin, korkular içinde ese-ese ölüp gitti.

Hükranlık geçdi onun kölelerinin eline. Ne Molotov, ne Malenkov, ne Beriya, ne Bulganin ve ne de Voroşilov Stalinin silahdaşları değillerdi, onun köleleriydiler.

Şamil Atabek

STALİNİN MEZARI ÜZERİNE TİKANLI KOLLAR

Stalinin ölümünden sonra, Kremlin bugünkü ağaları, 19-cu Kurultayın kararlarına uygun olmıyan parti ve devletin yüksek organlarında birçok değişiklikler yaptılar. Birçok bakanlıkları lağv ettiler, partiyanın Merkezi Komitesi Prezidiumunun ve sekreterliğinin sayını azalttılar. Bu onu gösterir ki, Stalin zamanı teşkili işlerle, bugün Sovyetleri idare edenler razı değilmişler.

Sovyet İttifakı Yüksek Şurasının Umumi af i'lan etmesi Stalinin mezarına sancılmış ilk dikenli bir koldur. Bütün âlemde kabul olunmuş kaide üzere umumi bağışlamalar büyük halk şadlığı günlerinde, yâni muazzam milli bayramlarda, müzefferiyetle biten harbtten sonra, rejimlerin değişmesi münasebetile i'lan olunur. Bu umumi bağışlama i'lanı ile, Kremlin ağaları hür Dünyaya öz demokratlıklarını, göstermek, obiri taraftan ise Sovyet ehalisinde, gelecekte daha büyük azadlıklar verileceği ümüdünü yaratarak onların sempatisini kazanmak istiyor.

Şübhesiz ki, bu bağışlama vatandaşlarımızda şadlık hissi oyatacak. Çokları, hasretini çektikleri atalarının, ananlarının, bacı ve kardeşlerinin geri dönmelerini sabırsızlıkla bekliyecekler. Ve ister istemez bu

günkü idarecilerin hareketlerini Stalinkilerle mukaise ederek Staline lânet okuyup bu kadar uzun yaşamasına yürekten acıyacaklar. Yapılan jestin hasisliğine rağmen, on binlerce insan kamplardan bırakılacak.

.Sonraları ise onlar hepsi, türlü-türlü bahanelerle yeniden geri hapse gönderilecekler, ve üstelik olarak onlarla birlikte başkalarını da kamplara kapıyacaklar. Hükümlerlerini möhkemlettikten sonra Kremlin ağaları öz alicenaplıklarının astar yüzünü göstermekte gecikmiyecekler.

Stalin, Koreya'da alevlendirdiği muharibeden istifade ederek, Japonya'ya saldırmak ve harbi bütün Asya'ya yaymak istiyordu. Lakin Stalin, Koreya'da yıldırım harbi icra edemedi. Başta Amerika Birleşmiş Ştatları bulunmakla, demokrasi dünyası buna icaze vermedi. Bunun yüzünden Sovyet tecavüzkârlığı suya düştü. Bunu Stalin özü ve etrafdakiler görürlerdi. Bunu bizim halklarımız da his edirdiler. Ama şöhret düşkünü Stalin geriye çekilmezdi.

Kızıl Çin ordusunun hucuma geçtiği zaman kat'i zaferin elde edileceğinden, „dahiyane“ tarzda bildirmişti. Onun gösterişleri üzere Vişinsky Birleşmiş Milletler Teşkilatının son toplantısında Hindistan delegasyonunun sulh tekliflerini redd etti. Vişinsky ile birlikte Sovyet peykleri de hemin tekliflerin aleyhine ses verdiler. Şimdi ise, bu yılın 30 Martında, Komünist Çin'in baş bakanı Cou-En-Lay hükümetinin, Koreya'da harbin kesilmesi için çalışacağını açıklamıştır.

Meraklı burasıdır ki Çin Komünist hükümetinin teklifleri, Vişinsky tarafından, reddedilmiş Hindistan delegasyonu tekliflerinin aynidir. Moskova ve Pekinin harb bitmesi istikamete keskin dönüşlerinin esas sebebi Koreya'da sovyet tecavüzkârlığının çökmesi yüzünden büsbütün meğlub olmak korkusudur. Malumdur ki zaferi kazanmamak vaziyeti ile yenilgiye uğramak arasında derin bir uçurum vardır. Koreya'daki mağlubiyet aşikâra çıkarsa hem Moskovanı, hem de Pekini sarsıtmakla, ikisini de bütün dünyanın gözü önünde rezil eder.

Şimdi onlar Stalinin başladığı, bu muharibeden şerefle çıkmak için yollar arıyorlar. Millî Çin Hükümetinin başcısı generallismo Çan-Kai-Şiye azad hareket etmek imkânati verildikten sonra Koreya'da Sovyetlerin ve Sovyet vassalı olan Çinlilerin vaziyeti ümitsiz bir hal aldı. Çin patriotları Yunnan vilayetinin on ilçesinde hüküm sürmektedirler. Milli Çin Hükümetinin ve Çin patriotlarının Kızıl Çin dahilinde gittikçe artan faaliyeti yüzünden, Pekin Koreya'da muharibeni devam ettiremez.

Gerek Moskova, gerek Pekin öz memleketleri dahilinde vaziyeti möhkemletmek için, harici tecavüzkârlığıntan şimdilik vaz geçmeye mecburdurlar. Bu defa Koreya'da sülhü tesis etmek için Pekin Moskovanın gösterişleri ile hareket etmiyor. Aksine, Malenkovlar bu işe Mao-Dze-Dunun teziki altında yanaşmaktadırlar. Moskva ve Pekin tarafından, Koreya'da harbe son vermek hakta bildirilen arzu Stalinin mezarına sancılmış ikinci dikenli koldur.

Hem Sovyet hem de hür halklara ma'lum oldu ki, Korya'da her iki taraftan dökülen kanlara bais Stalin imiş. Stalin hayatta iken, onun emri ile hapse alınmış hekimlerin azad edilmesi Stalinin mezarına üçüncü di kânli koldur. Kremlin bugünkü ağalarının bu „merhametliği“ bütün çıplaklığı ile gösterdi ki Sovyetlerde bütün işler tek bir despotun keyfi ile görülüyor, başkalarına düşen vazife ise, ona, evet deyip, itaatkârlıkla emirlerini yerine yetirmekten ibaret imiş.

Dahili siyasette hayali azadlık, ve harici siyasette sülhseverlik oyunları, parti ve hükümet başçılarının emniyetsizlik ve korku içinde yaşadıklarını gösteriyor. Obiri taraftan da Sovyetlerin zayıflığı meydana çıkıyor. Sovyet İttifakı ve Sovyet peykleri halkların hürriyete kavuşmak arzularını, Kremlin bugünkü ağaları iyi biliyorlar. Onlar bunu da biliyorlar ki, herhangi Sovyet tecavüzkârlığına derbe indirmek niyetiyle birleşmiş hür halkları, bizim halklarımızın da hürriyete kavuşmasına candan elaka gösterir.

Kremlin bugünkü idarecileri, Stalinin arkadaşları değil, onun her sözünü hareketini, her yazdığı setrini yaltakcasına göylere çıkaran, her emrini sessiz ifa eden dünkü köleleridirler. Bugünkü parti ve devlet organlarında yaptıkları değişikliklerle gösterirler ki Stalin zamanında mevcut teşkilat işleri ile razı değilmişler. Halbuki bu hakta, onlar, partinin 19-cu Kurultayında bir kelime bile söylemediler. Umumi bağışlama i'lan etmekle Stalinin vahşiliğini özleri itiraf etmiş bulunuyorlar.

Halbuki Beriyanın organları milyonlarca insanları konsentrasyon kamplarına kapıyarak, onları tedrici ölümle öldürürlerdi. Koreya'da sulh kurmak isteklerini bildirmekle, Stalinin hür halkların hayatını bozan, bir tecavüskâr olduğunu kabul ediyorlar. Hekimleri hapsten bırakmakla, Sovyet İttifağında bütün işlerin, hekimlerin haps edilmesi de dahil bir despotun keyfi ile yürütüldüğünü gösterdiler. Halbuki, Hekimlerin haps edilmesini özleride alkışlıyorlardı. Kısası: aldıkları, bugünkü tedbirlerle özleri itiraf ediyorlar ki; onlar Stalinin itaatkâr icracı kölelerinden başka bir şey değilmişler ve Stalin halk-

lar atası değil, bütün hürriyetleri, hür fikirleri boğan, zehmetkeşleri geddarca istismar eden, halklar düşmanı kanlı bir terorist imiş.

Hükümlerinin mahfuz bulundurmaları için, „Allahların” ölümlerinden sonra, özlüklerini itirmiş, bu köleler Stalinin mezarına arka arkaya dikânlı kollar sançmaktadırlar. Onların bu hareketleri, üzülmüş halklardan korktuklarını gösterir. Bugünkü hükümler biliyorlar ki, bu, azadlığa benzer tedbirler uzun sürerse diktatörlüğü felakete uğratar. Buna göre, hükümlerini möhkemleştikçe, bu açık alicenaplık jestlerini, tam gizli olarak tedricen lağv edecekler.

MVD'nin cellad hanceri insanların başı üstünde olmasa, insan tabiiyetine aykırı olan Sovyet rejimi yaşayamaz.

Osman Caferoglu

Sovyet-Fin harbi

(Sovyet - Fin harbi bitmesinin 3 üncü yıl dönümü)

İLK HAFTA

En mühim Viborg, istikameti sayılıyordu. Bütün gözler 7-nci Ordu'ya çevrilmişti. Yüzlerce merkezden gönderilen müfettişler ne ordu komutanı Yakovlevi, ne de kurmay başkanı Gordov ile başka kurmay subaylarına, çalışmağa imkân vermiyorlardı. Muharibe başlanmadan bir hafta evvel, Kızıl ordunun siyasi idare müdürü Mexlis geldi. Bütün kurmay subayların, şube müdürlerini topladı ve dedi:

„Almanya 33 milyon ehalisi olan Polonyanı 18 günde meğlub etti, biz küçücük, 3, milyon, 800 bin ehalisi olan, Finlandiyayı bir haftada yenilgiye uğratmalıyız ki, bütün Avrupa bize baş eğsin.“

Kurmay tarafından tertip olunan ve iki haftaya **Viborgun** zeptini tasarlayan savaş planına uzun-uzun güldüler ve leğvetdiler. Finlerin göz kamaştırıcı kahraman mükavimeti bütün hayalleri dağıttı.

Muharibenin birinci haftasının sonunda Ordu komutanı Yakovlev ile kurmay başkanı Gordov ve operatif şube müdürü Malinin Finlandiyayı istila etmek planını vaktında yerine yetirmedikleri için vazifelerinden atıldılar. 7-nci Ordu komutanlığına Maretskov, kurmay başkanlığına İsserson Harbi Konsey azalığına Jdanov ve başkaları tayin edildiler.

Finler 7-inci ordunu ağır zaiata uğratarak plan üzere oldukça yavaş geri çekilirlerdi. Bâzen aksi hücumla geçerek cephenin muhtelif bölgelerinde, kızillara darbeler endirirlerdi. Böyle bir darbe netice-

sinde 70-inci tümen büyük zaiat vererek 8 kilometre geriye çekilmek mecburiyetinde kalmıştır. Vaziyeti kurtarmak için 44-üncü tümen sağ kanattan alınarak 70-inci tümene yardıma gönderdi.

„Yüksek şahıslarında“ idaresi yardım etmedi. Uzanan muharibede, günde binlerce insan hayatı mahv olurdu.

Ordunun yeni Kurmay başkanı İsserson'da vazifesi başında tutuna bilmedi. Şubat ayında onu vazifesinden atarak **Kalinin** şehrine emtiyat alayı komutanlığına tayin etdiler.

Dikkata şayan şudur ki, bu adam kurmay başkanlığına gelmeden evvel tuggeneral idi, on günden sonra onu tümgeneral rütbesine yükselttiler. Kurmay başkanlığından çıkarıldıktan sonra albay rütbesine yendirdiler. Petsamo'dan, ta **Viborga** kadar uzanan bu cephenin Kuzey bölgesinde işler daha berbat bir halde idi. Sovyet İttifakı kahramanı Ştern'in komandası altında bulunan 8-inci ordunun tümenleri muhasirede kırılıyordu.

Voroşilov'un emrile tümen komutanı Vinogradov askerlerin karşısında kurşuna dizildi. Finler Vinogradov'un donmuş cesedinin bulunduğunu haber verdiler. Bu haberi takriben Sovyetler Vinogradovun sağ selamet tümenin başında olduğunu i'lan etdiler. Görünürki, Finlerin haberi hakikete uygun değilmiş, Sovyetlerinki ise baştan başa yalan. Ne komandanların değiştirilmeleri, ne kurşuna düzülme üsulları ve ne de başka zalimlikler yardım etmiyordu. Mannerheim hattı yarılmadan sarsılmaz dururdu.

Cepheye Sibiryadan yeni tümenler getirildi. Umumiyetle üç buçuk ay içinde 7-inci ordunun sıraları üç defa kuvvelerle doldu. Merhamsız ve mânasız telefathar bütün cephelerde verilirdi. Bu yerlerde Kızıl asker kanı ile boyanmamış bir kvadrat metro toprak bulunmaz. Böyle kısa bir zamanda bu kadar insan telefathar bir daha görülmez. Donma tehiri altında ölümler insana korku veren bir hal almışlardı.

Askerleri bilhassa mayınlar ve „gugug kuşları“ korkutuyorlardı. Bu mayınların dehşetinden askerler toprağa adım basmağa çekiniyorlardı. Toprağa emniyet edebiliyorlardı. Filhakika bundan daha korkunç şey olamaz. Herhangi başka bir silah bu kadar ruh sarsıtıcı korku vermiyordu. Mayın keşfiyatçıların çıldırmasına sık-sık raslanırdı.

Askerler, transport yalnız açılmış izler üzerinden hareket etmeğe çalışıyorlardı. Bunun yüzünden yollar her türlü taşıyla tıkanmıştı. Hareket büsbütün bozulmuştu. Bütün yollar Leningraddan başlayarak cepheye kadar asker ve transportla dolu idi.

„GUGGUG KUŞLARI“ ve „MİNSK FİNLERİ“

Guggug kuşumu? Onları mağrur kartal diye adlandırmalıydı. Onlar bu adı kazanmışlardı.

Onlar, beyaz elbiseli, „Suomi” otomatik silah elinde ağacın başında oturan, 40 derece donguda düşman askerlerini kurşunla kesen Fin oğullarıydı. İlerileyen kızıl askerler bilmiyorlardı, önce nereye bak-sınlar, ayak altına mı ki, mayına basmasınlar, yoksa yukarı mı-düş-man kurşununa kurban olmasınlar. Fakat bu gayretler hepsi boşuna-idi, çünkü ne mayınlar, ne de „guggug kuşları” görünmüyorlardı.

„Guggug kuşları” yol üzerinde **hareket** engel töreten **manialar** ku-rurlardı. Bu **maniaları** kaldırmak için arabalardan enenler yukarıdan, ağactan otomat kurşunu ile biçiliyorlardı. „Guggug kuşları” yollar-da **müstetiller** kururlardı yâni dört Fin askeri yol uzununu ağaçların başında oturuyorlardı. Onların ateşi yolun bu kısmını büsbütün ör-tüyordu. Onlar yalnız hareket edenlere ateş açmıyorlardı. Ama, as-keri kita'ları bu „müstetile” bıraktıktan sonra dört taraftan onları ateşe tutuyorlardı.

Kızılların zaiyatı çok olurdu. Beklemeden ateşe maruz kalan in-sanlar yolun kenarlarına atıldıkları zaman, müstetilin etraflarına bastırılmış mayınlara da sık-sık çarpıyorlardı. Sovyetler Finlandiya aleyhine **Minsk „finleri”** şiddetli siyasi harb de açmışlardı. **Kuusineni kominternin süslü** sarayından çıkarıp **marionet** „Fin halk hükümeti-nin” reisi tayin ettiler. Bu **marionet** Fin hükümetile mükavile’de im-zalandı.

Bu mükavile Helsinki’de tasdik olunmalıydı. **Kuusinenin** Fin hal-kına müracaatları, **hitabeleri**, **deklarasyon**’ları Sovyet gazetelerinin sütunlarını günden-güne doldurduğu gibi radio ile de yayınlıyor-du. Bu çıkışlarda Kuusinen Finlere, silahları öz hükümetleri aleyhi-ne çevirmeğe davet ediyordu.

Buna cevaben, Finler millî şan ve şereflerini, millî hasiyet ve gü-rurlarını müdafaa ederek daha şiddetle vuruşuyorlardı Kuusinen hü-kümetinin bir halk hükümeti olduğunu isbat etmek için, sovyet ga-zeteleri, Kuusineni sık-sık „Fin halkı” ile görüşdürüyor ve görüşme-ler münasebeti ile halkın „çılğın sevinçlerini” tasvir ediyorlardı. Bir defa da „Leningradskaya Pravda” gazetesinde yazılmış dı ki: gûya Terioki şehrinde 40 bin adamın iştirakile miting olmuş ve bu mi-ting de bütün ehali Kuusinen „halk hükümetini alkışlamış”.

Böyle habere hayret ettik, çünkü Finler evlerini yakarak hepsi çe-killiyorlardı. Teriodaki şehrinde, yalnız bir ihtiyar kadın ve bir ihti-

yar erkek gördük, onlar da Fin değil, estonlardı, bu ihtiyarların geri çekilmediklerine göre bunlara ganimet mallardan hediyeler verildi. Sovyet gazetesinin bu uydurmasına şaşa kalan ben arkadaşımın sordum: „Belki sen Teriokide herhangi bir Fine raslamışsın?” O, ce-vaben dedi: „ben de senin gibi ne Teriokide, ne de başka yerlerde bir Fin bile görmedim.

„Leningradskaya Pravda” gazetesi daha büyük göstere bilirdi, 40 bin büyük „mütevazilik” göstermiş. Moskova tarafından bir „Finlan-diya halk kolordusu” da teşkil olunmuştu. Bu, kolordunun askerle-rinin az bir miktarı Sovyet Karelyasından toplanmıştı, ekseriyeti ise ruslar, ukraynalılar ve beloruslar idi. Bunları 1939 da Polonyadan çalınmış askeri elbiselele giyindirmişlerdi. Onları savaşa sevk etmi-yorlardı Onlar „kendi merkezleri” Helsinkiye ilk saflarda şarkılarla dahil olmak için hazırlanıyorlardı.

Bu „Fin halk kolordusu” hakta, kızıl askerler arasında böyle bir anekdot ağızdan ağıza söyleniyordu: „bir kızıl asker zayıf bir sesle arkadaşından soruyor: „Fin maynına hiç rasladın mı?” İkinci ceva-ben: „Ben rasladığım Minsk Finleri önünde, Fin mayınları hayrete şayan bir şey değil”. (Belorusyanın merkezi olan Minsk şehrinden toplanmış „Finleri”) Ma’lumdur ki, Finlandiya, Petsamodan Viipu-riye kadar uzanmış bir cephe boyu müdafaa etmeğe mecbur idi.

Finlerin: askerlerinin sayı harbi malzemelerinin, top, tank ve tey-yarelerinin miktarı Sovyetlerinki ile mükaise edilmeyecek derecede az idi. Karel berzahında ise, Sovyet askerlerinden ve harbi teknikten boş bir nokta, bile bulunmuyordu. Buna göre teyyareden atılan her bir bomba hedefe raslıyacak idi. Finlerin harbi teknikinin olmadı-ğından Sovyetler askeri kitalarını hücum hattına kadar, cezasız sevk edebilirlerdi.

Yalnız bu mesafeden, Finler tüfek, otomat ve makineli tüfek ate-şile, **tesir** edebilirlerdi. Ama, mükemmel tesir ediyorlardı, ölümlerden tepeler çok çabuk yükselmeğe başlıyordu.

Ordensiz (madalyasız), ama yeni lastikle

Eğer Finlandiya, Sovyet-Fin muharibesi devrinde, Sovyetlerin cep-heyeye döktükleri harbi teknikin 25 faizine malik olsaydı bu halde ilk bahara kadar Vıborga yakınlaşmak, bile, mümkün olmazdı. İlk bahar da ise bütün hareket dayanacaktı. Çünkü Finlandiya’da ilk baharda

taaruz harbi yürütmek, demek olur ki, imkân haricindedir. Hattâ Mart ayının evvellerinde 6 ile 9 Mart arasında 1940 ıncı yılda donun açılması yüzünden transportların hareketi çok çetinleşti.

Bellidir ki, Finlandiya'da taarruz harbi için en müsait zaman yaz ve kıştır. Buna bakmayarak, kızılar bütün muvaffakiyetsizliklerinin günahını yazık kışın beline yükleyordular. Halbuki koca kış bütün gölleri dondurmuş hava alanına, çölleri ise yollara çevirmişti. Bütün muvaffakayetsizliklerin günahı Sovyet sisteminde, Bolşevik rehberlerinin istidatsızlığında ve kabiliyetsizliğinde idi.

Askeri kıtaların sevinde karmakarışıklık çok idi.

Bu karmakarışıklığı da, yukarıdan Stalin, Vorşilov ve onların muavinleri türetiyorlardı. Kızıl ordunun siyasi idaresinin, N.K.V.D. ve harbi Prokurturanın yaptıkları engellerden bahs etmeğe değmez. Askeri komandanlar bilmiyorlardı, kimi dinlesinler, kime tabi olsunlar? Onların vakıtları bu tipli muffedişlere izahat vermekte geçiyordu. Öz kıtalarını sevk etmeğe az vakıtları kalırdı.

7-inci ordu komutanı Yakovlevin kararına göre esas derbe Ordunun sol kanadı ile indirilmeliydi. Harbin 3 üncü günü hiçbir mâna olmadan, ona yukarıdan emr ettiler, esas derbeni sağ kanada geçirin. Bu kanatta da Finler kuvvetli mükavimet gösterdiler. Bundan sonra esas derbe yeniden sol kanata geçirildi.

Bunun neticesinde, Ordu hisselerinin kanattan kanada mânasız hareketlerinde çok vakit ve insan hayatı kayb oldu. Yüksek rehberlerin günahları ve istidatsızlığı komutan Yakovlevin üzerine yüklendi.

Halbuki Yakovlevin evvelki kararı en doğrudu. Umumiyyeten Finlandiya'ya karşı açılmış muharibe bir hafta yerine üç ay yarım sürdü. Finlerin hesabına göre şehid düşmüş bir Fin askeri evezine 10 kızıl asker şehid olmalıydı.

Finlerin bu hesapları doğru çıkmadı. Bir Fin askeri evezine 10'dan daha fazla kızıl asker telef oldu. Görünür ki her iki tarafın hesapları doğru değilmiş. Kuusineni, Helsinki'de oturtmak evezine, Sovyetler, onun hükümetini dağıtmağa mecbur oldular. Hatta Viborg bile savaşa alına bilmedi. Hatırlardadır ki, „Leningradskaya Pravda” günden güne yazırdı: „Viborg muhasireye alınmış ve birkaç günden sonra Kızıl ordunun eline geçecek.

Harbi tebliğde, söylenirdi ki: „13 Mart'da sabahleyin saat 12-ye kadar süren hücum neticesinde Kızıl Ordu Viborgu zapt etti“, halbuki, Viborgu, Finler mükavileye göre teslim ettiler. Viborg etrafında kimin, kimi muhasireye aldığı anlaşılmadı. Ama bu aydındır ki, üç ay yarımında Ordu tarafından alınabilmeyen Viborgu, Sovyet tebliği

Martın 13-ünde beş altı saat içinde „zapt etti”. Asker ve komandanlar ilk defa Sovyet şerayiti haricinde hayat gördüler.

Finler tarafından evlere girerken, insan temizliğe, ev möbilesinin zenginliğine hayran kalırdı. Bu evlerin sahipleri sade, Fin zehmetkeşleri idiler. Bir defa, Fin köylüsünün evinde istirahat eden Kızıl asker takımından sorduk, tahtakurusu ve bireler sizi rahatsız etmiyorlar mı? Onlardan biri cevaben dedi: „Yoldaş komandan tahtakurusu ve bireleri biz hudut haricinde bıraktık”. Yâni Finlandiyanın hududu haricinde — Sovyet İttifakında.

Hakiketen, Finlandiyanın devlet kuruluşu, Finlandiya hükümeti vatandaşlarının insanî, hür ve hoşbaht hayat sürmesi için bütün şerayitleri yaratmışlardı. Finlandiya devletinin siyaseti insan şahsiyetinin azad inkişafına tabi tutularak, vatandaşların hürriyetini, zahmetini, şerefini ve değerini koruyordu.

Bütün bu nimetlerden Sovyet vatandaşı mahrum idi. Buna göredir ki, Finler bolşevizme galib gelirdi. Harbin gidişine öylede, sonunda mükâfatlar bol keseden paylanırdı. Binlerce, on binlerce adamlar, ordenlerle taltif edilmişlerdi. Bu münasebetle Leningrad'da böyle bir anekdot söylenirdi. Önceden biri birine hiç rastlamayan iki genç: kız ve oğlan, tesadüfen telefonla konuşuyorlar, görüş vakti ve yeri tayin edirler.

En sonda kız sorur: „Hangi göze çarpan elametlerinizle sizi tanıyabilirim? Oğlan cevap verir: „Ben ordensiz, ama ayakımda yeni lastik olacak.” Yeni lastik, palto, elbise Sovyet rejiminde çok nadir şeylerdi. Yüz karardıcı Finlandiya muharibesinden sonra ordensiz adama da pek nadir raslanırdı. Hakiketen bu muharibede, ordenlerle, arabacıdan başlamış başkomutana kadar Fin askerleri taltif edilmeliydiler.

Bütün dünya Fin askerlerinin kahramanlığına hayran idi. Finlerin hayatı ve zahmetseverlikleri daha fazla hayranlığa layıktır. Ruhen ve mânen bu büyük millet insanlığa daha büyük hizmetlerde bulunacaktır.

A. Fatalibeyli

Kızıl Ahtapot

IV

Kızıl ahtapot, „hak“ anlamının tıpkı „demokrasi“ veya „barış“ sözlerini anladığı gibi anlar. Hak-komünist partisine, sırf onun menfaatına hizmet etmek gibi tefsir eder. Bunu, Bukareştete intişar eden, „Yeni Hak“ adlı „hukukçular“ dergisinde görmek olur. Ona göre: „Hukukçuların vazifesi, her zaman verecekleri kararı, işçi sınıfının mensub bulunduğu, komünist partisinin lehine vermektir.“

İkinci dünya harbi başlamadan evvel, Tuna mıntakası, demek olur ki, Avrupanın yegâne bugday ve bilumum zirai mahsuller anbarıydı. Burası, hiçbir zaman ekmek yokluğunu görmemişti, tam aksine olarak, her zaman büyük miktarda hububat ihracatı yapmıştır. Bu hal, Rus işgalinden sonra değişmiştir. 1951 yılında bu mıntakada açlık baş göstermiştir. Buna sebep, milyonlarca Doğu-Avrupalıların karne ile, az miktarda ekmek ve diğer yiyecek maddeleri alırken, kızıl-Moskofa buradan her nevi canlı hayvan, kümes hayvanları ve hububatın sevk edilmesiydi. Bu yetmiyormuş gibi, birçok et konserve fabrikaları da imalâtlarının tümünü kızıl-Moskofa gönderiyordu. Bütün bunlar Sovyetlerin ve peyklerin kızıl ordu için hazırladıkları anbarlara yığılıyordu.

Açlık ve sefalet kızıl-ahtapotun pek işine yaradığından bu durum, başkalarında üzüntü, onda ise büyük bir memnuniyet uyandırıyor. Çünkü hükümet tarafından verilen bir kaşık çorba, halkı büsbütün köle haline sokuyordu: kızıl-Moskofun tam arzu ettiği oluyordu.

Kızıl-ahtapot starteğinde açlık ve ekmek en müessir birer silahtır. Tatbik sahasında, yani ora hayatında şu demektir: „Yiyecek maddeleri parti mensuplarına fazlasıyla, çömezlere yarım-yamalak, sınıf düşmanlarına ise açlıktan ölüm.“

Tıka-basa yiyebilmek, yalnız komünist partisine mensub bulunanların inhisarlarındandır. Bunu komünistler, sınıflara ayrılmış, karneler sistemine dayanarak, başarıyorlar. Böylece, başta komünist zımmamdarları gelirler (elit). Halktan soyulmuş ve anbarlara doldurulmuş bulunan ev eşyası, erzak ve saire, bunların emirlerine amadedir. Elitenden sonra, daha az ve daha düşük kalitede almak şartıyla, sıra genç işçilere, sonra ihtiyar işçilere gelir. İhtiyarlanmış işçilere pek az verilir, çünkü bunlara artık ihtiyaç kalmamıştır. Nihayet bunları, kızıl-ahtapotun işgalinde bulunan, yalnız Doğu-Avrupada, sayısı

8-10 milyon kadar olan, kızıl-Moskofca, yaşamaları lüzumsuz addeden, insanlar teşkil ederler. Bu sınıfı, eskiden serbest hayata atılmış, ticaretle meşgul olmuşlar, müteşebbisler, sanatkârlar ve nihayet, çalışamayacak duruma gelmiş insanlar teşkil ederler. Bu gibilere, hiçbir suretle erzak karnesi verilemez. Yani bunlar, aç bırakılarak, ölüme mahkûm insanlardır. Bu insanlar nasıl geçinirler, diye akla gelir. Burada bir fevkalâdelik yoktur. Her şey rejimin arzu ettiği, onun çizdiği taktik programı üzerine oluyor. Nitekim, bu gibi insanlar, köşebucakta saklayabildikleri değerli şeyleri gizli ve dolayısıyla ucuz fiatla satmak ve elde edebildikleri para ile de, fahiş fiatlarla (bazen hakiki değerinin on misli fazla vermek suretiyle) karaborsadan kendilerine erzak temin ediyorlar. Fakat sonunda, yine de açlıktan ve soğuktan, sefalet içinde ölüme mahkûmdurlar. Bu zavallıların birçoğu da, açlığa, sefaletle dayanamıyarak, çoluk-çocukları ile beraber intihar ediyorlar.

Elde edilen bilgiye göre, yalnız Macaristanda 1950 yılının 1 Ocak ile 1 Kasım ayları arasında 21. 794 kişi intihar etmiştir.

Bir memlekette komünizmin açlık sayesinde kökleşmesi, karne sistemiyle de işgal edilen memlekette bazı halk sınıflarının kökünün kazılması yalnız Sovyet-Rusyaya has bir taktiktir.

Hitler insanları zehirli gaz kamaralarında yok ettiği zaman, bütün dünya: „Dehşet, zülüm!“-diye bağıyordu. Fakat kızıl-Moskof usulü ile insanlar daha feci şekilde ve daha çok sayıda öldürüyor. Ses çıkmıyor. Neden? Çünkü kızıl ahtapotun yaman taktigine göre, „insanlar kendileri ölüyor.“ Görülüyor ki kızıl-Moskofun usulü daha sinsî ve daha mütekâmilidir.

Kızıl rejimin en amansız düşmanı köylüdür. Bunlar her yerde Kremlin zirai sistemine karşı cephe almaktadırlar. Bu mukavemet yıldan yıla artmaktadır. Kızıl-Moskof köylüyü boş vaadlerle elde ettikten sonra, bu defa da, vaktiyle Lenin'in köylüler hususunda söylediği: „Köylüler en son kapitalist sınıftır“-fikrine dayanarak, onların da elini kolunabaghiyarak, köle haline getirmege çalışıyor.

Kızıl ahtapot, köylüleri elde edebilmek için, onlara büyük çiftlik sahiplerine ait araziye vermek vaadinde bulunmuştu; sözünü de tuttu. Tuttu ama, köylülere verilen arazi parçacıkları, Nasrettin-hocanın bir posttan yaptığı kalpaklara benzedi: verilen tarlalar bir aileyi besliyecek derecede küçüktü. Böyle olunca da, köylüyü hayvanı ve arazisiyle beraber umum „kolhoz“ (kollektif işletme sistemi) kazanına sokmak işi kolaylaştı. Neticede, kontrol altına giren köylünün elde ettiği ürünlerden, yalnız açından ölmeyecek kadarı kendisine bı-

rakılmak suretiyle, geriye kalanı devlet hazinesine girmeye başladı. Köylüleri kolhoza girmek için heveslendirmek maksadıyla, Rusyadaki kolhoz „cennetlerinden“ propoganda filimleri köylülere sık-sık gösterilmekle beraber, bütün bunları bizzat görebilmeleri için, köylülerden „seçilen“ mümessiller de Rusyaya gönderilir. Maaşlı olan bu „mümessiller“, kızıl ahtapotun kolları arasına düşen, bedbaht memleketlerde dolaşarak, propoganda yaparlar.

Kolhoz teşkilâtına girmemiş bulunan köylülerin gelirleri mahsus yüksek gösterilir ve bu gibi köylüler, üzerlerine konan nakdi vergiler altında yok edilirler. Macaristanda bu maksadla, köylü tavukları 1952 yılında 1950 yılına nisbetle birer yumurta daha fazla yumurtlamalydılar. Her bir domuz da, aldığı 100 kilo yeme karşılık olarak, 20 kilo artış göstermelidir. Böyle olmadığı takdirde, köylü rejime karşı geliyor demektir.

Kızıl kontrolden kaçırılan az miktarda dahi hububat ve diğer maddeler, köylüyü mecburi iş kampına götürebilir. Bunun ise ne olduğu artık bugün herkesce bilinen bir şeydir.

Kendisini soyan kızıl rejime karşı köylü de her türlü hileye başvurmaktadır. Nitekim, en iyi cins hayvanlar, bakımsızlıktan gebermekte; „bilinmeyen sebepten“ ekinler yanmaktadır.

Bu defa da kızıl ahtapot harekete geçiyor: sürgünler başlıyor. Böylece de kızıl-Moskof, köle-işçiye olan ihtiyacını bu vesile ile tamamlamış oluyor. Elde edilen bilgiye göre, 1951 yılında, yalnız Bulgaristanda „son kapitalistlerden“ 40.000-den fazla köle-işçi kızıl-ahtapot usulüne göre elde edilmiş ve muhtelif iş kamplarına sevk edilmiştir.

Kızıl-ahtapotun Macaristandaki uşağı Matyas Rakosi 1951 yılında şunları söylemişti: „Rejimimizin sağlam yerleşmesine mani olan şey, bir ayağımızın sosyalist bir memlekette bulunmasıyla beraber, öteki ayağımızın, adedi birkaç yüzbin kadar bulunan, mustakil köylüler üzerinde bulunmasındadır.“ Burada bahsedilen köylüler, kızıl rejimin „amansız düşmanları“ olarak addedilirler. Kızıl-ahtapot burada haklıdır. Zira Rus köylüleri komünizme ve kolhozlaştırmaya karşı pek te mukavemet göstermediler. Halbuki, istilâyâ uğruyan diğer memleketlerin köylüleri, her zaman serbest yaşamayı tercih eden, demokratik hayatı destekleyen unsurlar olarak tanınmışlardır. Nitekim yalnız Azerbaycanda, kolhozlara girmek istemiyen, kızıl rejimden nefret eden halk, kızıl Moskof müstevililerine karşı altmışdan fazla isyan yapıp, dövuşmüş. Aynı hareket bütün Türk-İslam memleketlerinde de görülmüştür. Mücadele devam etmektedir.

Moskof „cennetinde“ işçilerin hali köylülerinkinden pek te farklı değildir. Meselâ: 1950 yılında Macaristanın Tatabanya madenlerinde çalışan mühendis, infilâk ihtimalini gözönünde tutarak, işçilerin kuyulara girmelerinin tehlikeli olduğunu amirlerine bildirmiş. Kızıl idareciler, bunu sabotaj addederek, işçilerin mutlak oraya sevk edilmesini emretmişler. Fakat, birinci işçi grubu girilememeyince, ikinci grubun sevki talep edilmiş; bunlar da emri dinlemeyince, işçilerin hepsi de hapsedilmiştir. Hattâ evlerinin önünde bulunan bahçeler de tarumar edilmiştir. İtaat etmeyen işçilerin yerine bu defa genç, gönüllü komünist işçiler sevk edilmiştir. İşe başladıklarından iki saat sonra müthiş bir infilâk duyulmuştur. Çöken kuyulardan dörtüzdenden fazla ceset çıkarılmıştır. Bu olay, kızılar tarafından saklı tutulmak istenmişse de, üzerinden 5-6 ay geçtikte, bütün Avrupa gazeteleri infilâk haberini yaymıştır.

İşçilerden en ağır, tahammül edilmez şartlar altında çalışanlar köle-işçiler ve esirlerdir. Bunlar daha fazla harab madenlerde, kanallarda ve diğer tehlikeli işlerde çalıştırılırlar. Çalışma kontrole tabi tutulmadığından, buralarda kazadan ölme vakaları, basit, gündelik olaylardır.

29 Temmuz 1951-de Vilno şehrinde Polonyalı maden işçileri şehir meydanında toplanarak, gündeliklerinin hiç olmazsa geçimlerini temin edecek bir dereceye yükseltilmesini istemişlerdi. Fakat, etrafları derhal siyasi polis ve askeri kıtalarla saldırıldı. İşçiler, lastik sopa ve dipçeklerle iyice dövüldükten sonra, elebaşlarından sayılan 40 kişi, diğerlerine ibret olsun diye, oracıkta kurşuna dizildi.

Çalışmaktan çekinen kimseler, gizli ajanlar tarafından takip edilirler. Hele son zamanlarda, peyk devletlerin sanayiden faydalanma ihtiyacı zuhur ettiğinden, işin ehli olan işçilere de günden güne ihtiyaç artmaktadır. Bunları temin edebilmek için, lokanta, kahve ve hattâ köylerde işçi avı başlanmıştır. Yakalananlar derhal iş yerlerine sevk ediliyorlar.

Kızıl-ahtapotun tatbik ettiği mecburi iş sistemi müthiştir. İş kamplarında açlıktan ve yapılan işkencelerden ölenlerin sayısı, inanılmıyacak derecede yüksektir. Kızıl-ahtapotun işlediği cinayet yamandır. Sovyetler Birliği adlanan ve hakikatte kızıl-Moskofun işgalinde bulunan memleketler hariç (bugün, canlarını tesadüfen kamplardan kurtarabilenlerin verdikleri bilgiye göre) Polonyada, içinde 400.000 köle-işçi bulunan 50 aded, Romanya da, içinde en az 300.000 köle-işçi bulunan 40 kadar mecburi iş kampları vardır. Bunlardan başka, Bulgaristan ve Macaristanda da, beherinde 20-30 kadar bu nevi kamp-

lardan tesbit edilmiştir. Bununla bile kampların sayısı mütemadiyen artmaktadır. Halen Doğu-Almanyada, İkinci dünya harbinden kalma kamplar, kızıl ahtapotun elinde bulunan esir ve işçi-kölelerle doludur. Kamptan kurtarabilen bir Polonyalının verdiği bilgiye göre, yalnız Buchenwald kampında 10.000 kadar insan vardır; bunların 3.000-i kadındır.

Sovyet-Rusyanın en büyük mahareti kendi sanayii ve inşaatlarına bedava işçi temin etmektir. Bu sistem sayesinde, işgal ettiği memleketlerin tam hakimiyeti altına alma işi de kolaylaşmış oluyor; zira, hoş gitmeyen veya şübhelendikleri insanları, derhal o melleketten kaldırıyor.

Köle-işçilere yalnız ölmeyecek derecede az gıda verilir. Bu nevi işçiler bugün artık, peyk devletlerinin, kızıl ahtapot için çalışan, sanayiilerine de sevkedilmektedirler. Halen Bulgaristanda, acele olarak, yapılmakta olan, ve Hristo Botev adını taşıyan, mustahkem kuşakta onbinlerce köle-işçi çalıştırılmaktadır. Tulcea ve Sosopol'de inşa edilen denizaltı üssleri de bu zavallılar tarafından yapılmaktadır.

Kızıl-ahtapotun kolları her tarafa uzanıyor. Bunu artık görmiyen kalmamış gibidir. Kızıl-ahtapot, maksadına ulaşmak için hiçbir cinayetin önünde durmaz. İnsan hayatı, ahlâk kaideleri, insaniyet, insaf, vicdan, bunlar onun için mevcut olmıyan, gülünç şeylerdir.

İkinci dünya harbinden sonra, Polonyanın hükümet adamlarından Stanislav Mikolaycik, heyecanla Staline: Büyük Okyanustan, Sibiryaya kıyılarından Orta-Avrupaya kadar uzanan muazzam bir slav imparatorluğundan bahsederken, teessüfle, Macaristanın slav ırkına mensub olmadığından bahsetmiştir. Stalin buna: „Macaristan problemi yük vagonları ile halledilebilir“-diye kısa bir cevap vermişti.

Kızıl ahtapotun, milyonlarca Macarları, Kırimda ve Kuzey-Kafkasta yaptığı gibi, yük vagonlarına doldurarak, dışarı atmayı oyun sayması, bütün dünyayı, geç olmadan, gözlerini açmağa davet eder. Zira bu canavarın eline düşen hiçbir memleket, bu yaman akıbetten kurtulamaz.

Kızıl rejime tabi olan memleketlerde çocukların durumu nasıldır diye sorabilir. Bu zavallılar, demek olurki, ana-babalarının elinden alınır. Yani onların tesirlerinden oldukça uzak tutulur ve kendilerinin, rejime uykun şekilde yetiştirilmesine başlanır. Çocukların içlerini zehirlemek, kızıl-ahtapotun en büyük maharetlerinden biridir. Yavrucuklara küçük yaştan itibaren dinsizlik aşılamağa başlanır. Kızıl-ahtapotun Azerbaycanı işgalinden az sonra, çocuklara dinsizlik söyle aşılanırdı. Bir odaya davet edilen masum yavrucuklara: „Hay-

di, çocuklar, imdi siz Allaha yalvarın da, size çikolata göndersin.“ Bunun üzerine yavrucuklar hep bir ağızdan: „Allah, Sen bize çikolata gönder“-diye söylerler. Kızıl ahtapotun uşakları, sırtarak: „Allahın kulakları sağırdır, duymaz. Siz iyice bağırınız.“-diye çocuklarla alay ederler. Bunun üzerine, şaşkın çocuklar: „Allah, Sen bize çikolata gönder“-diye bağırırlar. Kızıl uşaklar memnun, ağız kulağa kadar açılmış: „Görüyorsunuz ya Allah yoktur, olsaydı gönderirdi. Hani imdi siz: Stalin baba bize çikolata gönder diyiniz“. Saf çocuklar bu cümleyi tekrarlayınca, kapılar açılır ve arkasında bekliyen adamlar, çikolatayı getirip çocuklara verirler. Kızıl uşaklar memnun: „İşte gördünüz ya Allah yoktur, Stalin baba vardır“-diye çocuklara tesir etmeğe çalışırlar.

Çocuklar ebeveynlerine karşı da tahrik edilirler. Onlara her zaman, her fırsatta telkin edilen şey: Evde size kimse bir şey söylemez. Siz Stalin babanın çocuklarısınız. Ana ve babanızı her zaman kontrol altında tutunuz. Tabii bu yönden „başarı“ gösteren çocuklar taltif edilirler.

Macaristanda 1950 yılının Ekim ayında tesbit edilen bir olay, bunun bir delilidir. Gizli poliste bir adama o derece dayak atmışlarki, adamı evine sediyeye ile getirmişler. Dayağa sebep, üçüncü kere olarak. Batılların radyo neşriyatını dinlemiş olmasıdır. Adam şaşkına dönmüş. Radyoyu her zaman kimsenin farkına varamıyacak derecede, gizlidinlemiş. Bundan ise yalnız karısının ve bir de 12 yaşlarında oğlunun haberi vardı. Fena bir halde dayak yemiş, başı-kolu sarılmış baba, bunun nereden öğrenebildiklerini oğluna sorunca, oğlu, ciddi bir tavırla, babasına şunları söylemiştir: „Sen halk demokrasisinin düşmanısın, çünkü sen emperyalistlerin neşriyatını dinleyorsun. Ta-biidirki ben seni ihbar ettim. Bir daha dinlersin, yine de haber veririm.“-

Başka bir misal: Romanyada bir kadın, oldukça haylaz olan, 8 yaşlarındaki çocukuna bir şamar atmak istemiş. Çocuk anasına: „Hele bir vur, derhal erzak sakladığımı bölük komutanımıza haber veririm. Biz Stalinin çocuklarıyız, kimse dövemez.“-diye bağırmıştır. Sözü geçen bölük, gençlik teşkilâtının bölüğüdür. Bütün çocuklar, 21 yaşlarına kadar bu teşkilâta bağlıdırlar.

Yalnız teşkilâta kayıtlı olan çocuklar, süslü işaretler taşıyabilirler; eğlenceli toplantılara, bedava filim seyretmeğe gidebilirler. Bittabii bugibi haklar, diger çocukları da teşkilâta celbetmek için birer yemdir.

Teşkilâta bulunmayan çocukların derste aldıkları notlar, bulunan-

larınkine nisbetle daha aşağıdır; partiye mensub olma, notun yükselmesine yardım eder. Tertib edilen seyahatlara, korolara, halka „sulh“ beyannameleri dağıtmağa yalnız partili çocuklar iştirak edebilirler.

Son zamanlarda Macar ve diğer peyk devletler çocuklarına, sadakat andı içtirilmektedir: „Burada, bütün arkadaşlarımda huzurunda, memleketimin yapacağı savaşında, Amerikan emperyalist ve canilerine karşı bütün varlığımla iştirak edeceğime and içerim“.-diye.

Kalblerde ana-baba sevgisi, Allah duygusu bulunmayan, oğlan ve kız çocuklar serbest yaşayan memleketlerin işgali için yetiştirilmektedirler. Bunlara, ilk sırada hafiyelik, daha sonra casusluk öğretilmektedir. Bu nevi çocuklar için gazetelerde yazılan, radyolarda söylenen methiyeler, diğer çocukları da büsbütün heveslendiriyor. Böylece de, kendilerini göstermeğe çalışan çocuklar, ana ve babalarını, hısım-akrabalarını her an, hiçbir şey için ihbar etmemekte, herkesi casus olarak göstermektedirler.

Bütün okullarda terbiye sistemi % 100 rustur. Öğretmenler, süzgeçten geçirilmiş, Moskof uşaklarıdır. Coğrafya kitaplarındaki resimler, yalnız emperyalist memleketlerdeki işçilerin ezildiğini, memleketlerinin sömürüldüğünü gösteren nevilere sahiptir. Bütün kitaplarda, yerli yersiz, şu ibarelere rastlanır: „İosif Stalin Sovyetler Birliğinin büyük başkanıdır. Bütün çalışanlar ona son derece sevgi beslerler. İosif Stalin çocukların en birinci dostudur.“-gibi.

İmtihanlarda çocuklara sık-sık şu suallerin cevaplandırılması talep edilir:

1. Neden burjuva-demokrasisi hakiki demokrasi olarak add edilemez ?
2. Sovyetler Birliğinin bizleri (yani peyk devletleri) aynı raddede gördüğü, hangi hakikatlerden görülür ?
3. Niçin Sovyetler Birliği sulh savaşında ön cephede bulunmaktadır ?
4. Niçin Sovyetler Birliği, emperyalist devletler gibi, başka memleketleri istilâ edip sömürmez ?

Kızıl ahtapotun bu soruları, parmağıyla önde sakın yürüyenlere işaret ederek: „Hırsız tutun!“-diye bağırıp koşan, azılı hırsız hatırlatıyor . . .

Okullarda Fransızca dersi, Fransız dilinde „Enternasyonal“ marşı ile başlanır. Kitaplarda rastlanan parçaların çoğu ise, Lenin, Marx ve Stalin gibi, meşhur „Fransız ediblerinden“ iktibas edilmiştir.

Tarih kitapları ise, Avrupa ve Asya devletlerinin milli kahramanlarını lekelemekle meşguldür. Dünyadaki bütün buluş, ve icadların

ruslara ait olduğu öğretilir. Kimse aksini söyleyemez ve bilemez de. Çünkü Avrupalılara ait kitaplar, kütüphanelerden çoktandır kaldırılmıştır. Zira bunlar burjuva-sahtekârlarına aittirler.

Üniversiteye girebilmek için, komünist partisinin müsaadesi gerektir. Zamanında orta halli aileye mensup olanların çocukları üniversiteye kabul olunmaz. Girmiş olanlar ise, derhal çıkartılırlar. Partili gençlerin imtihanı kazanabilmek için en başta parti prensiplerini ezberlemek gerektir.

Bütün bunlara rağmen, kızıl ahtapot, peyk devletlerdeki gençlerin % 25-ni kendine sadık müttefik olarak kazanabilmiştir. Bunlar yarın iş başına gelecek unsurlardır. O bakımdan tehlike büyüktür, çünkü elde ettikleri sadık bu uşaklar vasıtasıyla, memleket gençliğinin geri kalan kısımlarını da elde etmeğe çalışacaktır.

Kızıl-Moskofun yalnız bir gayesi vardır: bütün dünya! Bunu elde etmek, hele kendi kanını dökmeksizin, elde etmek te prensipidir: soguk harb! Bugün kızıl-ahtapot Sovyet-Rusya, bu soguk harbi Batılı demokrasilere karşı yürütmektedir. Soğuk harbin ne olduğunu, daha birçoğumuz bilmemektedir. Bu nevi harbdä, aff dileme, veya silâhları bırakma gibi bilinen klasik usuller yoktur. Burada bütün harb sahnesini görmek imkânı da mevcut degildir.

Bugün, aşağı-yukarı dünyanın yarısı, yani bir milyar kadar insan, kızıl ahtapotun tuzağına düşmüş veya düşmek üzeredir. Buna sebep: memleketlerinin ya Rusyaya yakın bulunması, ya coğrafi durumu, veya kültür seviyelerinin pek aşağı olmasıdır.

Yarımın dünya kuvvetleri muvazenesinde, bu insan yığının büyük rolü olacaktır. İşte bu sebebdendir ki, bunlar kızıl-ahtapot-Moskofun ilk hedefini teşkil ederler.

Birinci vazifemiz, kızıl ahtapotun hakiki sıfatının, yani yaman bir yalancı olduğunu, bütün çıplaklığı ile meydana çıkarmaktır.

Kolları ile sardığı memleketlerde, komünist olmıyan milyonlarca safdilleri, kızıl ahtapotun bunları nasıl hareketsiz bir hale getirebildiğini tetkik etmek gerektir.

Ülkü, yani ideoloji harbindä, kızıl ahtapotun demokrasi cephesine galebe çaldığını gözden kaçırmamalıdır. Demokratlar cephesi, daha mükemmel ve dünya çapında teşkilâtlara malik bulunmadıkça ve daha tesirli usullere başvurmadıkça, bu savaşta üstünlüğü elde etmesi de mümkün olmıyacaktır.

Taaruz kudreti bakımından olduğu gibi, siyasi maharette de Batılı demokratlar, kızıl ahtaptan üstün olmadıkça, ideoloji savaşında

önemli rol oynayacak, milyonlarca insanları da kazanamayacaklardır.

1950 yılında, Amerika Birleşik Devletleri haberalma ve propagan-da için 200 milyon dolar dahi sarfetmediği halde, kızıl ahtapot ve peykleri ise, aynı maksad için, aşağı-yukarı 1,4 milyar dolar harcı-yordu. Yalnız Moskof radyo neşriyatı, haberler ve propogandacı-ların yetiştirilmesi için 840 milyon dolar, kitap ve broşürler için de 40 milyon dolar tahsis etmişlerdi. Geriye kalan 481 milyon dolarda peyk memleketlere düşüyordu.

Böylece de, kızıl ahtapotun, bütün dünyayı içine alan, propagan-da için sarfettiği meblağ, dünyanın en zengin memleketleri tarafın-dan bu iş için sarfettiklerinin 8-10 misli ve propaganda maksadiyle, dünyanın her köşesine göndermiş olduğu ajanları da, en aşağı yüz-misli fazladır.

Doğu-Avrupanın da kızıl ahtapotun kolları arasına girmesi, bü-tün hür dünya için **son bir ihtardır**: bu olay, Moskof komünizminin nasıl baştan saman altından memleketlere nüfuz ettiğini; insanları nasıl baştan çıkarıp, aşılacağını; hükümetleri nasıl „karagöz“ şek-linde soktuğunu; insanlarda vatanseverliği, milli hissi, aile mefhu-munu, dini, imanı, ahlâkı yok ettiğini; serbest fikri, düşünceyi kalb-leri nasıl zehirlediğini; kollarının arasına düşen bedbaht memleket-lerin insan ve madde varlığından, sırf kendi maksadları için nasıl faydalandığı; bu memleketleri nasıl bir köle-memleket haline sok-tuğunu bütün çıplaklığı ile göstermektedir.

Bütün bunlar zikredildikten sonra, herkes için yalnız bir soru be-liriyor:

Ya sen hürriyet müdafisi, veya onun düşmanısın.
Dolayısıyla: ya sen en basit insan haklarını müdafaadan çekinmiye-ceksin, veyahut „nemelazımcılığınla“ onun mahvına yardım edecek-sin.

Kremlin müthiş cinayetlerine gözlerini yumanlar, „bilmemeksi-zin“ kızıl ahtapotun müttelikidirler. Susanlar ise, kızıl canavara ar-kadaşlık yapıyorlar demektir.

Kızıl-Moskofun, dağlar halinde yükselen müthiş cinayetleri her-kesin önünde dikili durduğu için, artık kimse, bilmemezlikle ken-disini temize çıkaramaz.

Kızıl ahtapotu bütün çıplaklığıyla meydana çıkararak, hakiki olay-lar üzerine yazılmış bunca yazılardan sonra, artık her adımında, ça-lışığın yerlerde bütün söylenenlere neler ilâve edeceğini bilmedi-ğin takdirde, sana biz söyleyebiliriz:

„Sen şimdilik „bilmiyerek“, penbeye çalan kızılırdansın.

Yarın ise: köle-sistemli kızıl ahtapotun yarıdakısı.“

Ülkülerin muharebesi çoktandır başlamış bulunuyor; daha da devam edecektir. Bugün için bu savaşı kazanmaktan epey uzakız.

Kızıl ahtapotun kafası ezilmedikçe, kollarını zavallı memleketler-den çekeceğini ve ya içten çökeceğini beklemek büyük bir saflıktır.

Mamafih zarlar atılmıştır.

Dr. A. Alpa ut
Ankara

EDEBİYAT SAHİFESİ

Toplayan: Mecid Musazade

- Lirik parçalar: a) Selmanın sesi
b) Ay - Sanili
c) A. Dağlı - Hicran
El edebiyatı a) Deyişme

SELMANIN SESİ

Ustad şairimiz Hüsen Cavid'in
„Azer“ adlı menzumesinden bir

parça

„H“

Her güneşe vardım, lekeli gördüm,
Her vicdana girdim, kögeli gördüm,
Parlak imanları şübheli gördüm,
Meger her cilve, bir hulya imiş.

★

Altun esridir hep erz ve namus,
Yoksullara gün yok, ya mavh ol ya sus!
Her kes insanlıktan dem vurur efsus!
Hep yalan, temelsiz bir sevda imiş.

Yaralı gönlümü dikenler deşti,
Kimden vefa umdum, kanımı içti,
Cavan ömrüm feryad içinde geçti,
„Seadet“ emeli bir rüya imiş.

„A“

Bunu Azer geçiyorken duydu,
„Ne güzel ses“ derhal uydu. 2)
Pek marak etti, derin zevk aldı,
Hilketin şeirine hayran kaldı.
Sordu: „kimdir eceba?“. bildikler
„Bir yetim kız, adı Selma“ dediler.
Önce yoksuldu alıp bir makine,
Çalışır yardım edir annesine.
Dikiyor, ince ipek kömlekler,
Hem güzel şarkı tegni eyler.
Sandı Azer görüyor bir rüya,
Girdi sade küçük bir odaya.
Geldi Selma, gülerek, el verdi,
„Ne seadet“ deye yer gösterdi.

(Hastelikten yeni kalkmış annesine işaretle)

„İşte annem yeni kalkmış bakınız,
Sagalıb, hep sizi özler yalnız.“

*

Konuşub içtiler azacık kahve,
Yad degildi evet Azer bu eve.

Bir zamanlar yagarak dehşetler,
İki biçareyi ettikte heder,
Kurtuluş yolları bulmuş Azer,
Koşarak yardıma olmuş rehber.

*

Hasb - hal eylediler, söylediler,
Geldi hep hatire geçmiş günler.
Dedi Azer: „ne çıkar geçmişten?
Fazla behs etmiyelim bir hiçten.

Varsa en dogru hakikat, o bu gün! . . .
Bu günün hökmünü öğreden düşün!

Geçiyorken beni celb etti sesin,
Sözlerinden seni gördüm bedbin.“

Selmanın sesi 2

Annesi:

„Neylesin hep çalışır zehmeti çok,
Yine güldürecek bir talei yok.“
Güldü Azer, dedi: „tale nedemek?!“
Yetişir olsa teşebbüsle emek,
Önce keşf etmelisin benliğini,
Etse mes'd, eder ancak o seni.
Var her insanda büyük istidad,
Onu bul yoksa, ne yapsan berbad. . . “
„Gidelim gel“ dedi:, gel izle beni,
Sana Azer tanıtır taleini.“
Uydu Selma ona kalkıb gitti,
Şu tuhaf rehberi takib etti.

Keçtiler dar ve geniş yollardan,
Vardılar bir eve . . . Azer o zaman
Gösterib bak dedi: yavrum burası,
Möhteşem bir yapı, bir sanat yuvası.
Sende var bülbüle benzer bir hal,
Gel şu ilham oçağından feyz al!
Musiki remzini öğren, lakin
Geceler evde çalış etmek için.

Durdu Selma

Dedi:“ çok kız lekelenmiş burada,
Şu mühit pek azgın . . . hatta
Melek olsan da gören t'en edecek,
Beni ahlakı sönük zannedecek.“

Dedi Azer:

Sagır ol dinleme her kölgeyi sen,
İncelir her kabalık sanattan.

Beşerin uyduğu ahlak, adet
Bir yığın yıpranmış ölgün hikmet . . .

Güldü Selma, düşünüb hak verdi,
Akibet ismini kayd etti.

Keçti iller, değişib mevsimler,
Yazın akşamı . . . görürken Azer,

Daldı birden bire munis şakrak,
İnce bir ses duyarak etti marak.

Saparak, girdi şehir bağçasına,
Buldu pek süslü büyük bir sahnə.

Baktı ses yaz kulubundan geliyor,
Dalgalar neşelenib yükseliyor.

Selmanın sesi

„H“

Her gülşene vardım çiçekler güldü,
Sevda bülbüller selama geldi,
Her bezme ugradım, meyler töküldü
Kadehler öpüşüb, hurama geldi.

*

Almaslar inciler karşımda söndü,
Gözeller yanımda hayala döndü.
Billur kahkaheler susmuş göründü,
Susmuş kamaçalar ilhama geldi.

*

Perişan zülfülü dağıttım yüze,
Sehr etti sanki her teli bir göze,
Gördüler karışmış gece gündüze,
Ölümler neşeden kiyala geldi.

Selmanın sesi 3

„A“

Baktı Azer coşarak alkışlar
Kadın erkek, hep kızı sarmışlar

„Yaşa var ol“ deye ses yükseldi,
Töhveler, süslü demitler deldi.
Kızda parladı, gurur, istigna,
Koştı her kes gibi Azer de ona.

H. Cavid ¹⁾

¹⁾ Son devir Azərbaycan Edebiyatının bu büyük şairi, sovyet kuruluşu ilə hiç bir vechlə razılaşmadığından, eserlərinin hepsini sovyetlərə qarşı yazdı və şiirində, yalnız milli ideələrini terennüm etdi. Buna görə, azgın və rehimsiz sovyet tekiplerinə uğrayaraq, 1937-38-temizleme tufanına kurban verildi.

AY

Hacı Kerim Sanili

Pencereden serin, serin bakırsın,
Egri kaşlı, süd göydeli gümüş ay.
Öz özüne sanarsan ki, akarsın,
Hayran eder beni ancak, bu iş ay.

*

Heç bilmirem sen kimlerden sezirsən?
Bulutların arkasında gezirsən,
Lâlelerin yüregini ezirsən,
Onlar ilə sen gel yaxşı ötüş ay.

*

Akşam olcak sen özünü beze gel,
Gündek açık, konça gibi teze gel.
Özge yana getme her vakt bize gel,
Yüzün açık, dodagında gülüş ay.

*

Gel yanıma senin ilə konuşak,
Gönlümüzün istegini danışak,
Yüzün aydın, ag tellerin yumuşak,
Dertlerini gel benimle bölüşək.

*

Köksündeki kara kar yankılar,
Söyleyir könlünde dert ve gelin var,
Olur mu seninçin heç yeni bahar?
Edirsen mi öz yarınla görüş?

*

Kölkesinde duru kalbin bulanar,
Üstünde gezdiyin bu dünya inan,
Kimiye cennettir, kimiye zindan,
Mezlumun halına sende yetiş ay!

*

Gettikce yucalan, alçaga inme,
Büküb kametini kamana dönme,
Her dile inanma, güce güvenme,
Beş guşeli yıldız ile öpüş ay!

1) Tabiatı çok meharetle tasvir eden Azerbaycan şairi H. K.Sanili 1937-38-ci yıl temizlemelerinde, hapis edilmiştir.

HİCRAN

Abay D a g l ı 1)

Hicran inletti beni, aqlarım, aqlar yüregim,
Müntezirler glemez, kelbde şikayetleri var.
Gözde kan, kan yerine kalbde de göz yaşı seli,
İntizar ateşinin böyle melametleri var.
Yanar hicranlı gönül, dinleyiniz işte onu,
Kanlı hicran yuvası dünyaya, lâ'netleri var.

1) A Daglı 2-ci Dünya müharibesi devrinde dogma yurduna veda ederek, milli mücadelemizde yakından iştirak eden, istedadlı yazıcı-larmızdandır.

DEYİŞME 1)

(Azerbaycan El Edebiyatından)

Toplayan: Mecid Musazade

Lezgi Ahmet: 2)

Senden haber alayım, a Hasta Kasım,
O ne şehrdir, yerden erşe yolu var?
O ne kurttur kuzular ile gezer?
Kurt kuzunu yiyebilmez, feli var?

*

Hasta Kasım: 3)

Sana haber vereyim, a Lezgi Kasım,
Gönül şehridir, yerden erşe yolu var,
Mömin kuzudur, şeytan ise kurt,
Kurt kuzunu yiyebilmez, feli var,

*

Lezgi Ahmet:

O nedir ki, özü vardır seri yok?
O nedir ki, ilde dogar eri yok?
O nedir ki, kanadı var peri yok?
O nedir ki, kanadında halı var?

*

Hasta Kasım:

Soğulcandır özü vardır seri yok,
O ağaçtır ilde dogar eri yok.
Yarasadır, kanadı var, peri yok,
Kepenektir kanadında halı var.

*

Lezgi Ahmet:

O nedir ki, lâle onu bürümez?
O nedir ki, yaz kış karı erimez?
O nedir ki, çok az harc eylemez?
İnsan ile fitne kurar, feli var?

*

Hasta Kasım:

Tur Dagıdır, lâle onu bürümez,
Şah Dagıdır, yaz, kış karı erimez.
O şeytandır, çok az harc eylemez,
İnsan ile fitne kurar, feli var!

Lezgi Ahmet:

O nedir ki, özü vardır zatı yok?
Ne hilkattir, tikişi yok, katı yok?
O ne şeydir, devesi yok, atı yok?
Uzun geder bir tükenmez yolu var?

*

Hasta Kasım:

O kölgedir, özü vardır, zatı yok,
O tulugdur, tikişi yok katı yok,
O gün, aydır devesi yok atı yok,
Uzun geder, bir tükenmez yolu var.

*

Deyişme 2

Lezgi Ahmet:

Senden haber alayım a Hasta Kasım,
O ne şehrdir, dili yoktur danışar?
Ne kumaştır satmak ollaz alalar?
O nedir ki, dimdiyinden balalar?
O nedir ki, baldırında balı var?

Hasta Kasım:

Sana haber vereyim, a Lezgi Ahmet,
Gönül şehridir dili yoktur danışar.
Ekil bir kumaştır, satmak olmaz alarlar,
O arıdır, dimdiyinden balalar,
Şeker kargısıdır, baldırında balı var!

*

1) Deyişme: Saz aşıklerinin musabıkası demektir.

2) Lezgi Ahmet: Azerbaycanın saz aşıklerinden olmalıdır.

3) Hasta Kasım: „ „ „ „ „

Ers-gög
Fel-hile, kurnazlık
Gönül-kalb
Mömin-mumin
Özü-göydesi, kendisi
Ser-kafa, baş
Er-koca
Per-tüy
Kepenek-kelebek
Bürümek-örtmek

Harç-masraf

Tur ve Şah Dağları-Azerbaycanın yüksek dağlarının adlarıdır.

Şeytan-şaytan, iblis

Hilkat-mahluk, burada şey mânasına gelir.

Danışmak-konuşmak

Ekil-akıl

Dimdiy-gaga

Kargı-kamış

Şamahı mehkemesi

SIRA AVALOVA GELİR:

Hatırlatalım ki müttehim ermenidir ve kendisinde cahil bir şahıdır (yalnız ibtidai tehsil görmüş) buna rağmen o partinin ölke komitesinin ikinci katıblığı vezifesini ifa ediyormuş. Herif başkalarına rağmen, kendisini mahirane bir surette müdafie etmeğe çalışıyor. „sadi-kane ehtiraflar” oyununa çokda girişmiyor. Azeri, yani Türk ekşi-inklabçı bir teşkilâta iştirak etmesinden müttehim olunur, ve bu süfeti ile bir çok sabotajlar yapması iddia olunur.

İttihamnamede şöyle bir cümle var idi. „Avalovun siparişine göre müttehim Yurhanov, ölke icraye komitesinin ziraat şöbesi müdiri, kolhoz hayvanlarına türlü türlü hastalıklar aşılyordu. Yurthanov sabotajcı ve diversionçu baytal Kalantarovun eli ile sağlam atları öldürmüş ve bilakis hastaları saklamış ki hastalığı başkalarına sirayet etsin”

Bolşevik müherririn ısrarına göre bu „hilekâr mahir ve iki üzlü düşman istintak esnasında ağır çürümler yaptığını birer birer söylemiş,imdi ise kendi vücudunu müdafie etmek için başka mahnılar okuyor“ Avalov ise üzerine yüklenen bütün taksırları inkâr eder, yalnız Bolşevik sayıklığını itirmesini itifat edir. Mehkeme sedri ve prokuror müttehimin inadlığından „dilhor” olurlar, çünkü bunun durumu „sadi-kane itiraf” dilini bozuyor.

Onun içindir ki, bolşevik müherriri tabirince bu „sürüden azmış koyunu düz yola getirmek isterler”.

Sual: — İstintak esnasında siz ekşi inklabçı teşkilatının başkanlarından bir kaçının adını söylemişiniz: Madem ki siz hemin teşkilata müteellik degilmişiniz, nereden bunu bilirmişiniz ?

Çevab: — Halifa Hüseyinov beni okadar müteşevvüş etdi ki, ben başkalarının kabahatını omuzuma almaka mecburiyetinde kaldım.
Sual: — „Birinci Mais” kolhozunda sabotaj yapmak meksedi ile Yurhanov terefinden iki neferin gönderilmesini nereden bildiniz? Müherririn yazdığına göre „bu sual Avalovu şaşırıyor: menhus düşman tamamen özünü itiriyor.”

Prokuror gene soruyor: — Kolhozlarda yapılan sabotajlar hakkında Yurhanov sizi mütteli ediyormuydu.

Avalov: — evet, lakin bunların heç biri eksi inklabçı şeklini taşımyordu.

Sedr, Yurhanovu yardıma davet ediyor. O da ittihamnamenin her bir nüktesini testik edir. Böyük bir hevesle kendi ve başkaları tarafından yapılmış olan sabotajlardan dem vurur:

hayvan zeherenmesi, epidemi, mal kırılması, v.s. Sedr, bu kadar teferrüatta yanlışlıklar sızmasından ihtiyat ederek sözü değiştir:

— Eksi inklabçı teşkilat azalarından kimi tanıyordunuz?

— Ben Hüseyinovu, İbrahimovu Lütfullayevi ve başkalarını da tanıyordum. Avalovdan bildim ki kâlantarov da onların arasında idi.

— Müselleh bir üsyan hazırlamasından haberiniz var mıydı?

— İbtidalarda, hayır, sonralarda haber aldığım zaman ben cürümlere o kadar batmışım ki heç bir şey yapa bilmezdim.

(devamı var)

1) Sayın okuyuculara. Adresinizin değiştiğini, lütfen zamanında bildirilmesini dileriz. İdare.

2) „Azerbaycan“ dergisi Vatanımızın Sovyet boyunduruğundan kurtulup, bağımsızlığa kavuşmasını istiyen, bütün milliyetçi hemşerilerimizin dergisidir.

Çekinmeden yazılarınızı, hatıralarınızı, şiir ve hikâyelerinizi gönderiniz.

Yazıların edebi olmasından ziyade, özlü olması önemlidir. Çünkü dergimiz bağımsızlık uğrunda savaşımların dergisidir: savaşımların kalemi kuvvetli olmalı, millî hissi kuvvetli olmalıdır.

İçindekiler:

	Sahife
Kulam Azeri Hür müselmanlar Sovyet emperyalizmi aleyhine mübarizeye kalkışıyorlar.	1
Şamil Atabek Stalin neden öldü?	4
Osman Caferoglu Stalinin mezarı üzerine tikânlı kollar.	5
A. Fatalibeyli Sovyet Fin - harbi.	8
Dr. A. Alpaut Kızıl Ahtapot	14
Mecid Musazade Edebiyat sahifesi	23
C. Hacıbeyli Şamahı mahkemesi.	31

